

شهر سازی و هویت آن در جغرافیای شهری کردکوی

www.ketab.ir

تألیف:

مهندس سید کامبیز لطیف عقیلی

سرشناسه : لطیف عقیلی، سید کامبیز، ۱۳۴۹ -
 عنوان و نام پدیدآور : شهرسازی و هویت آن در جغرافیای شهر کردکوی
 تالیف سید کامبیز لطیف عقیلی
 مشخصات نشر : گرگان : مختومقلی فراغی، ۱۳۹۴
 مشخصات ظاهری : ۲۱۸ ص. □: مصور (رنگی)، جدول، نقشه.
 شابک : ۲-۷۲۳-۵۰۸-۹۶۴-۹۷۸-۸۰۰۰۰ ریال
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : کتبله
 موضوع : شهرسازی -- ایران -- کردکوی
 موضوع : شهرسازی -- ایران
 رده بندی کنگره : NA۹۲۴۸ / ک۳۶۶ ۱۳۹۴
 رده بندی دیویی : ۷۱۱/۴۰۹۵۵۲۱۴۴
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۸۸۶۹۳۷

شهرسازی و هویت آن در جغرافیای شهر کردکوی

تألیف: مهندس سید کامبیز لطیف عقیلی
 ناشر: انتشارات مختومقلی فراغی
 (آدرس: گرگان، خ شهید بهشتی، بهشت ۱۷، ۳۵۵۰-۲۱۶۳۵۰)
 چاپ و صحافی: چاپ افست مختومقلی ۰۹۱۱۲۷۳۳۸۵۰
 قطع: وزیری
 نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۴
 شمارگان: ۵۰۰ نسخه
 تعداد صفحه: ۲۲۰ ص
 قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال
 شابک: ۲-۷۲۳-۵۰۸-۹۶۴-۹۷۸

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیشگفتار.....	۱۶
فصل اول.....	۱۷
هویت نرسازی.....	۱۷
مفهوم هویت.....	۱۸
فرایند تشخیص هویت.....	۱۹
ویژگی‌های عناصر هویتبخش.....	۲۰
هویت شهری.....	۲۱
عناصر هویتی شهر.....	۲۳
فصل دوم.....	۲۵
ژئومورفولوژی شهری و اهمیت آن در مطالعات شهری.....	۲۵
مفهوم ژئومورفولوژی شهری.....	۲۶
مکان مناسب استقرار شهرها.....	۲۶
محدودیت‌های ژئومورفولوژیک برای توسعه‌ی شهر.....	۲۸
ویژگی‌های توپوگرافی و نقش آن در مکان‌گزینی شهرها.....	۲۹
فصل سوم.....	۳۰
نظریه‌های برنامه‌ریزی.....	۳۱

۳۲	مفاهیم و تعاریف برنامه‌ریزی شهری
۳۴	ریشه‌های تاریخی برنامه‌ریزی شهری
۳۴	سابقه‌ی برنامه‌ریزی شهری در جهان
۳۵	طرح‌ریزی شهری
۳۷	برنامه‌ریزی شهری در ایران
۳۸	طرح هادی شهری
۳۸	طرح جامع شهری
۳۹	طرح تفصیلی شهر
۳۹	مطالعه‌ی وضع موجود شهر
۴۶	پیش‌بینی و مطالعه جمعیت
۴۶	پیش‌بینی‌های اقتصادی
۴۷	سرانه زمین
۴۸	تراکم‌های خالص و ناخالص
۴۸	الگوی برنامه‌ریزی و جایگزینی نیازمندی‌های شهری
۴۹	عوامل اقتصادی و طرح‌های شهرسازی
۴۹	حقوق شهری
۴۹	ضوابط و مقررات شهرسازی

۵۰	شهرسازی، حقوق و قانون گذاری
۵۰	طرح های اجرایی
۵۱	قوانین و مقررات آماده سازی و تفکیک اراضی
۵۱	اهمیت کنترل کیفیت اراضی در رابطه با نظام شهر سازی
۵۲	سابقه تبارت بر تفکیک اراضی در ایران
۵۲	مبانی قانونی تفکیک اراضی
۵۳	ضوابط و مقررات تفکیک - احداث بنا در محدوده ی استحفاظی (حریم شهر)
۵۴	دستور العمل تشخیص اساسی طرح جامع شهر
۵۴	مغایرت های اساسی طرح جامع
۵۷	ضوابط منطقه بندی و تعیین تراکم های ساختمانی و کاربری اراضی در طرح های توسعه شهری
۵۹	نحوه بررسی و تصویب طرح های جامع شهری
۶۰	تعاریف مربوط به واژه های طرح جامع
۶۶	فصل چهارم
۶۶	شهر و شهر سازی
۶۷	شهر به عنوان یک سیستم
۶۷	پیدایش شهرها در ایران
۶۷	نقش و کارکرد شهرها
۶۹	«شهر» و مفهوم آن

۶۹	تعاریف مختلف شهر
۷۳	تعریف عددی
۷۴	تعریف تاریخی
۷۴	تعریف حقوقی
۷۴	مفهوم شهر و شهرسازی
۷۵	ایده و اجرا در شهرسازی
۷۶	جیستی شهرسازی
۷۷	کیستی شهر ساز
۷۸	چگونگی به وجود آمدن شهر
۷۹	تحولات شهری
۷۹	بحران بی هویتی شهرها
۷۹	تحولات کالبدی شهرها
۸۳	شهرسازی و معماری هویت در شهرسازی
۸۴	شناخت طرح‌های معمارانه و شهرسازانه
۸۴	معماری بی هویت ایرانی
۸۵	معماری ناسازگار با اقلیم و طبیعت
۸۶	معماری ناسازگار با شرایط فرهنگی جامعه
۸۸	فصل پنجم
۸۹	نظریه‌ها و نظریه‌پردازان شهری

- هیوداموس ۸۹
- بازن جرج هاوسمان، (۱۸۹۱-۱۸۰۹) ۸۹
- مواردی که پس از کارهای اوسمان در شهرسازی متداول شد ۹۰
- اتو وانگر و ایجاد فضاهای باز در محلات ۹۰
- وحدت شهر و محیط طبیعی آن «نظریه پاتریک گدس» ۹۱
- لوگر، رزیه، (۱۸۸۷-۱۹۶۵) ۹۱
- سج و س ۹۳
- هاوارد، ابنزر (۱۸۵۰-۱۹۲۸) ۹۳
- ابنزر هاوارد و ابتداء عصر ۹۴
- جین جی کوب ۹۵
- شهرسازی بر پایه‌ی اصول هنری ۹۶
- «توار شهر» سوریا- ای - ما تا ۹۷
- ناهنجاری‌های شهری ۹۷
- هماهنگی و تنظیم موزون حرکت‌ها در شهر ۹۹
- شهر آرمانی ۹۹
- نظریه‌های ساخت شهر ۱۰۱
- ساخت نوایر متحدالمرکز (نظریه ارنست بر گس) ۱۰۱
- ساخت قطاعی شهر (نظریه همرویت) ۱۰۲
- ساخت ستاره‌ای شکل ۱۰۲
- ساخت چندهسته‌ای (نظریه‌ی ادوارد اولمن و چائسی هاریس) ۱۰۳
- ساخت عمومی شهرها ۱۰۳

۱۰۴	 ساخت طبیعی شهر
۱۰۴	 تجزیه و تحلیل نظریه‌های ساخت شهر
۱۰۵	 فضای شهری
۱۰۵	 بررسی مفاهیم به‌صورت عام
۱۰۶	 اهمیت محیط شهری
۱۰۶	 اختلاف، پیچیدگی و ویژگی فضای شهری
۱۰۷	 ساختمان‌های همگانی
۱۰۷	 فرم، منظر و سیمای شهر
۱۰۷	 گسترش نظریه‌ی سیمای شهر
۱۰۸	 خصوصیات، مفاهیم و تعاریف فضای شهر
۱۱۳	 فصل ششم
۱۱۴	 بررسی مفاهیم شهر ایرانی
۱۱۵	 مفهوم شهر در دوره‌ی صدر اسلام
۱۱۸	 مفهوم شهر در دوران معاصر
۱۱۹	 شهر در عصر قاجار
۱۲۱	 شهر در دوره پهلوی اول (۱۳۰۴-۱۳۲۰ ه. ش)
۱۲۱	 مفهوم شهر در دوره پهلوی دوم (۱۳۲۰-۱۳۵۷ ه. ش)
۱۲۲	 مرحله‌ی دوم (۱۳۳۲-۱۳۴۵)
۱۲۲	 مرحله‌ی سوم (۱۳۴۵-۱۳۵۷)
۱۲۳	 مفهوم شهر در جمهوری اسلامی

۱۲۹.....	فصل هفتم.....
۱۳۰.....	شهرسازی و هویت شهری در کردکوی.....
۱۳۰.....	نگاهی به جغرافیای طبیعی گلستان.....
۱۳۱.....	وضعیت تاریخی استان گلستان.....
۱۳۲.....	شناخت حوزه جغرافیایی شهر تاریخی تمیشه (کردکوی).....
۱۳۷.....	خصوصیات تاریخی، هنری و اجتماعی.....
۱۳۹.....	خصوصیات جغرافیایی و اقلیمی.....
۱۳۹.....	آب و هوا.....
۱۳۹.....	بخش جلگه‌ای.....
۱۴۰.....	ناهمواری‌ها در کردکوی.....
۱۴۲.....	رودها.....
۱۴۲.....	کوه‌های شهرستان.....
۱۴۲.....	پوشش گیاهی.....
۱۴۳.....	جنگل‌ها.....
۱۴۳.....	زمین‌شناسی.....
۱۴۴.....	منطقه توریستی درازنو.....
۱۴۶.....	پارک جنگلی امام رضا (ع) کردکوی.....
۱۴۶.....	سد بنه شله.....
۱۴۷.....	آبشار هفت طبقه شادان.....

۱۴۸.....	آبشار و جنگل دوآب.....
۱۴۸.....	بررسی و شناخت شهر.....
۱۴۸.....	شناخت تاریخچه.....
۱۴۹.....	گردمحلہ در زمان افشاریہ و زندیہ.....
۱۴۹.....	عوامل شکل گیری شهر کردکوی.....
۱۵۰.....	درخواست همایانی جهت شهر شدن گردمحلہ.....
۱۵۱.....	آثار تاریخی کردکوی.....
۱۵۱.....	برج (میل) رادکان.....
۱۵۲.....	جاده شاه عباسی.....
۱۵۴.....	دیوار شهر تمیشه.....
۱۵۵.....	مدرسه نظامی کردکوی.....
۱۵۷.....	منبع آب کردکوی.....
۱۵۸.....	ترکیب و تلفیق نژادی و مهارت.....
۱۵۹.....	اقوام و طوایف شهرستان کردکوی.....
۱۶۰.....	زبان و گویش اصلی مردم شهرستان کردکوی.....
۱۶۰.....	بررسی کلی منطقه‌ای.....
۱۶۰.....	نحوه توزیع جمعیت در منطقه برحسب نقاط مسکونی و خانوار.....
۱۶۱.....	وضع جمعیتی شهر در گذشته و حال.....
۱۶۲.....	تراکم جمعیت در سطح شهر.....

- نحوه توزیع جمعیت در منطقه ۱۶۲
- وضع ارتباطی شهر و سیستم حمل و نقل موجود ۱۶۲
- خصوصیات اجتماعی شهر ۱۶۳
- علل رشد و توسعه شهر ۱۶۳
- نحوه‌ی استفاده از اراضی شهر ۱۶۳
- تراکم شهر ۱۶۴
- محلات شهر ۱۶۶
- تعریفی از محله و نام آن ۱۶۶
- دسترسی در محله ۱۶۷
- چهره شهر کردکوی در سیمای محلات ۱۶۷
- محله بندی های اصلی شهر ۱۶۷
- توسعه پیرامونی (میانی) ۱۶۸
- نحوه دفع آب های سطحی در شهر ۱۷۳
- شیب خیابان ها و نحوه دفع آب های سطحی ۱۷۵
- مسائل مربوط به ساختمان ۱۷۵
- چهار دوره شکل گیری روند شهر کردکوی ۱۷۶
- قبل از ۱۳۴۰ ۱۷۶
- سال های ۵۰- ۱۳۴۰ ۱۷۷
- سال ۷۰- ۱۳۵۰ ۱۷۷
- سال ۱۳۷۰ تاکنون ۱۷۸
- توسعه تدریجی شهر ۱۸۰

- معماری چشم‌نواز بی‌هویت ۱۸۰
- احداث مجتمع‌های مسکونی ۱۸۱
- نوسازی بافت‌های فرسوده ۱۸۲
- مسیرها و گذرها ۱۸۳
- گره‌ها - تقاطع‌ها و میدان‌های شهری ۱۸۴
- توسعه آیم (محله مرکزی شهر) ۱۸۴
- الگوی بافت ۱۸۴
- مصالح ساختمانی ۱۸۴
- الگوی توسعه و رشد شهر ۱۸۸
- بناها و محوطه‌های تاریخی ۱۸۸
- وضعیت بناها و محوطه‌های تاریخی شهر کرمان ۱۸۸
- دبستان نظامی - خانه میر کاظمی - سقاخانه ولاغور ۱۸۸
- نظام سلسله‌مراتب شبکه شهر کردکوی ۱۸۹
- بررسی الگوی رشد و بررسی روند توسعه از گذشته تاکنون ۱۹۰
- روند گسترش شهر در طی سال‌های مختلف ۱۹۰
- بافت‌های فرسوده ۱۹۱
- افزایش تراکم ساختمانی ۱۹۱
- سکونت ۱۹۲
- آمدوشد ۱۹۳

- ارزیابی تقسیمات موجود ۱۹۳
- ارزیابی شبکه معابر موجود ۱۹۵
- سیستم آرگانیک ۱۹۶
- الگوی پیشنهادی ۱۹۶
- نقش شبکه ارتباطی شهر ۱۹۷
- خیابان ها ۱۹۸
- خیابان نماد منظر شهر ۱۹۹
- خیابان و مقوله حرایی ۱۹۹
- میدان ها ۲۰۲
- خیابان های شریانی درجه یک (اصلی) ۲۰۴
- خیابان های شریانی درجه دو (اصلی) ۲۰۴
- خیابان های شریانی درجه دو (فرعی) ۲۰۵
- خیابان های جمع و پخش کننده ۲۰۵
- شهرک ها در کردکوی ۲۰۶
- نتیجه گیری ۲۰۹

پیشگفتار

شهرها بر مبنای کار و فعالیتی که انجام می‌دهند، با معیارهای مختلفی موردسنجش قرار می‌گیرند؛ اما آنچه در اولین مرحله‌ی آن مدنظر قرار می‌گیرد، هویت شهر در تمامی سطوح است، در سال‌های اخیر مشاهده می‌گردید که شهرها عمدتاً با استفاده از قوانین و مقررات نوشته‌شده شهری توسط بزرگان و نظریه‌پردازان شهرسازی چهره‌ای به خود گرفته‌اند که از منظر افرادی موردقبول واقع‌شده یا طرد می‌گردد. اما آنچه اجزای قوانین شهری حاکم است به دلیل وجود بروکراسی‌های اداری انجام اجرای طرح‌های مختلف شهرسازی با مشکلات عدیده‌ای همراه است، در این راستا اگرچه شهرها با الهام از تفکرات شهرسازان و با رای سلیقه‌های فردی مسئولین شهری ملغمه‌ای از تفکرات درست و نادرست شهری را به خود دیده‌اند. بیکن شهرنشینان با مشارکت اندک در تفکرات شهرسازی صرفاً به‌عنوان یک شهرنشین باقی‌مانده و کماکان به‌عنوان شهروند ناآشنا نمانده‌اند. پرواضح است که شهر ایرانی با شعار یگانگی روح در کالبدی گوناگون هم‌اکنون با فرهنگی عاریتی بسان آتش شعله قلم کار هر زاویه از آن ساز خود را کوک می‌کند و در نقطه‌ی تاریخ و هویت بومی سخن میراند، نقطه‌ای دیگر تکنولوژی وارداتی و بی‌هویت.

اندیشه‌های وارداتی با تاثیر گذاری عمیق نه تنها معماری شهری، کوی را دچار خدشه ای عمیق نمود بلکه با درست عمل نکردن هویت اصیل ایرانی و اسلامی را از فرسنگ، ریشه دار شهر جدا کرد و آن را به خزان سپرد.